

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poduredništvo:
Trst, Vicolo delle Rose štev. 7

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečno L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Leto VII. - Štev. 43

Gorica - 27. oktobra 1955 - Trst

Izhaja vsak četrtek

TIHI JUNAKI KRISTUSA KRALJA

Nekako do leta 1953 imamo v vseh ljudskih demokracijah s komunističnim režimom bolj ali manj krvavo preganjanje Cerkve. Od leta 1945 do 1953 je osem let grobega in krvavega nasilja, ki bi se pred njim ne sramoval niti Neron niti Dioklecijan. Iz teh let so znameniti procesi zoper kardinala Stepinca (leta 1946) in Mindszentyja (leta 1947), katerim sledijo nekoliko pozneje procesi proti škofu Bosilkovu v Bolgariji, na Češkem proti nadškofu Beranu, internacija kardinala Višinskega itd. Če bi hoteli samo po imenu naštet vse, bi ne zadostoval pričujoči članek. Zadnji se je dostojni družbi preganjalcev Cerkve pridružil Mao Ce Tung na Kitajskem.

To je bila doba krvavega in nasilnega preganjanja katoličanov. Posledica takega postopanja je bilo uničenje katol. Cerkve v nekaterih deželah: v Romuniji, v Ukrajini, na Bolgarskem, v Albaniji. Drugo Cerkev ni bila uničena, je pa bila pahnjena v katacombe, to predvsem v baltičkih državah. Na Ogrskem, v Jugoslaviji, na Poljskem in Češkem pa Cerkev še vedno živi, versko čustvo je še vedno živo, cerkvena hierarhija še obstaja, cerkve so odprte, ljudje jih obiskujejo v prav velikem številu kot pričajo številni tuji poročevalci. Cerkve torej niso uničili v teh deželah, vere niso zatrli. Nasprotno, opazili so, da v teh deželah vpliv Cerkve raste, duhovniki in škofje da pridobivajo na ugledu: mučeništvo, ki so ga prestajali od vedno bolj osovraženegega režima se je začelo spreminjati v občudovanje in v vedno večji vpliv pri ljudstvu. »S prvotnimi preganjanji so naredili komunistični duhovnikom veliko uslugo, ker so jih približali ljudstvu in jim ustvarili izredno velik ugled,« piše »Klic Triglav« z ozirom na slovenske razmere v domovini. Isto bi lahko ponovili glede stanja Cerkve v vseh komunističnih deželah, kjer je bila Cerkev tako močna, da je prva preganjanja niso strla.

NEKRVAVO PREGANJANJE

Takih za preganjalce tako poraznih posledic krvavega administrativnega nastopa zoper Cerkev in vero so se ustrašili vodilni komunisti sami. Zato vidimo, da so v zadnjih letih kot na ukaz iz neke nevidne centrale povsod menjali taktiko: ne samo v Sovjetski in pri njenih satelitih, temveč tudi v Jugoslaviji. Od nasilnega administrativnega nastopanja so prešli k bolj kulturnemu, na neki zakonitosti slovenemu ravnanju s Cerkvijo, ki pa naj bi po njih mnenju privedlo do istega cilja, do uničenja Cerkve in vere v ljudstvu.

Ce se oziroma na našo ožjo domovino Slovenijo, vidimo n. pr., da so slovitimi tolminkem procesu, kjer so obsodili 5 duhovnikov, ni bilo več kakšnega bolj znanega procesa zoper duhovnike. Tudi proti škofu Vorku in Držičniku po oktobru leta 1953 niso več nastopili. Celo Vatikan in papeža ne napadajo več tako zlepa po svojih časopisih, odkar je ponehala kampanja zaradi Trsta meseca oktobra leta 1953. Je zaradi tega versko stanje boljše? Se komunisti spreobračajo?

CILJI OSTANEJO ISTI

Da bi se kdo ne varal, je poskrbel Hruščev s svojo izjavo, da bodo prej raki žvižgali nego se bodo oni, komunisti, odpovedali marksizmu in s tem tudi svoji borbi zoper vero do uničenja. Tito in Kardelj ter drugi voditelji jugoslovanskega komunizma so v bistvu ob raznih priložnostih izpovedali isto. Komunisti torej ostaja zvest svojim ciljem, samo taktiko skuša prilagoditi novemu družbenemu razvoju, bi rekli z njih besedami.

NEVARNOST JE VEČJA

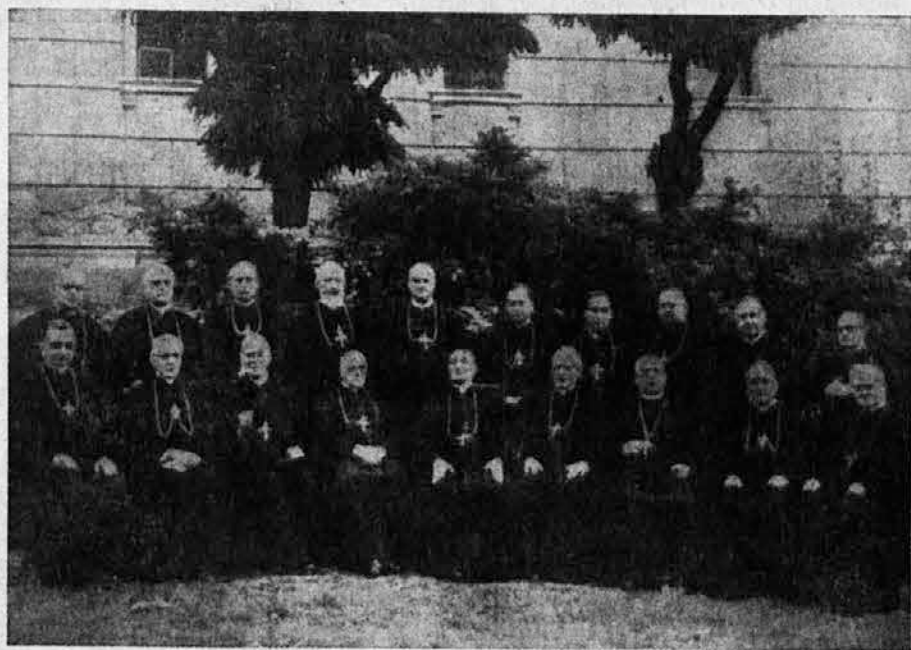
Je nova taktika skritega preganjanja manj nevarna in manj boleča? Poglejmo, kako je v Sloveniji.

Režim ni tu glede Cerkve v ničemer popustil. Duhovniki, ki so bili zaprti, so še vsi v zaporih, če medtem niso odsedeli svoje kazni. Čeprav jih sedaj ne zapirajo v tako velikem številu kot prej, so še vedno budno pod kontrolo. Denarne kazni za

razne resnične ali neresnične prestopke kar dežujejo. Ne samo škofje, tudi duhovniki so morali plačati že silno težke globe zaradi krščanskega nauka, zaradi pridrig, krstov, porok, pogrebov itd. Nekateri niso hoteli ali niso mogli plačati in so šli sedet dva tri tedne ali tudi več. Glede verskega tiska smo tam, kjer smo bili. Ljudje so brez katekizmov, brez molitvenikov, brez podobice, rožnih vencev. Tudi sveče se zelo težko dobijo, prav tako svila za paramente, kadilo in druge bogoslužne potrebine. Pouk kršč. nauka ovirajo, kjer morejo. V neki vasi je prišla poslušat kršč. nauk deklica, ki ni imela dovoljenja staršev. Takoj je župnik dobil pet tisoč din globe. Prihodnjic jo je moral pač odsloviti. Pomislite: duhovnik mora odganjati otroke od kršč. nauka! Julijan Odpadnik ni tako daleč prital Cerkve.

»PATRIOTIČNA« DRUŠTVA DUHOVNIKOV

Poleg tega se je deloma še povečal moralni pritisk, ki ga vrše na duhovnike s pomočjo sobratov, vpisanih v patriotična društva duhovnikov, kot je v Sloveniji Cirilmetodijsko društvo. Taka društva so sedaj trdno v rokah režimu zvestih duhovnikov, tako zvestih, da povečini režim ne pošilja več na njih konference političnih komisarjev, kot se je godilo od začetka. Tako zvesta so ta društva režimu, da jih obilno financira: daje redno plačo duhovnikom-članom, daje podporo njih organizaciji. »Klic Triglav« n. pr. piše: »Ne moremo razumeti tega, da si društvo voli za svoje voditelje ljudi, ki so nekateri enostavni komunistični podajalci in prikladni. Ob priliki njihovega zadnjega zborovanja jim je dala ljubljanska vlada baje četr milijona dinarjev spodbore; Lampret n. pr. na Veliki petek izjavljal je meso v javni restavraciji« (Lampret je sicer izobčen in uradno ni več v vodstvu CMD, a pričajo, da je dejansko še vedno duša vsega društva kot referent pri verski komisiji, op. ured.). S pomočjo tega društva izvajajo tem bolj uspešno kontrolo nad ostalimi duhovniki in hierarhijo. Poleg kontrole jim CMD služi tudi za gospodarski pritisk na ostalo duhovščino. »Prene-

JUGOSLOVANSKI ŠKOFJE — TIHI JUNAKI KRISTUSA KRALJA, KI S SVOJIMI ZVESTIMI DUHOVNIKI V VSAKDANJH SKRITIH ŽRTVAH DELAJO ZA RAST BOŽJEGA KRALJSTVA MED SVOJIM LJUDSTVOM.

hali so s surovim policijskim terorjem, toda zato izvajajo tem bolj uspešno rafinirani gospodarski teror. Tega izvajajo posebno vidno pri duhovnikih: »cirilmetodarije« uživajo razne važne bonitete, dočim obdavčijo ostale duhovnike do blaznosti.« (»Klic Triglav« 3. X. 1955).

Iz povedanega upravičeno sklepamo, da je stališče Cerkve še vedno zelo težko, v nekaterih ozirih še težje kot prej, saj nočejo mučencev, temveč odpadnikov. Neki duhovnik je potožil, da so vsak mesec nad njim, zakaj se ne vpiše v CMD. In takih, ki kljub vsemu niso vpisani, je še vedno polovica. Ti vdano in molče trpijo. Saj drugega ne morejo. In ljudstvo, ki to vidi in čuti, je takim svojim pastirjem zvesto kot se nikoli. Zato imajo obiskovalci itis, da je enotnost med vernim ljudstvom ter zvesto duhovščino in hierarhijo trdna kot še nikoli. Ti tih junaki Kristusa Kralja odtehtajo poč še toliko najavi pastirjev v patriotičnih društvih.

Spominjamo se teh tih junakov Kristusa Kralja, škofov in duhovnikov po zaporih ali se na svobodi, ki tako stanovitno, čeprav svetu prikrito bijejo boj za Kristusa Kralja in njegovo kraljestvo.

UDAREC EVROPSKI MISLI Posarje hoče biti nemško

V nedeljo 23. oktobra je bilo ljudsko glasovanje v Posarju. Prebivalstvo je moralo odgovoriti na vprašanje, ali je za evropski statut, ki sta ga pred enim letom sklenila kancler Adenauer in takratni francoski ministrski predsednik Mendes France, po katerem bi bilo Posarje do sklenitve nemške mirovne pogodbe nekako evropsko ozemlje s samostojno vlado, povezano v gospodarsko in valutno unijo s Francijo. Posarsko prebivalstvo, ki je po veliki večini nemško, je statut odklonilo s 423.434 glasovi. Za statut je bilo oddanih le 210.973 glasov. Glasovanje je potekalo v najlepšem redu pod nadzorstvom komisije Zahodnoevropske zveze. Takoj po objavi izidov je sedanja Hoffmannova vlada izjavila, da odstopa in prepusti mesto vladi nevtralnih osebnosti, ki niso sodelovale v volilni propagandi. Zveza Nemčiji naklonjenih strank pa je po svoji zmagi izjavila, da glasovanje nima protifrancoskega značaja, da mora Hoffmannova vlada takoj iti in prepustiti mesto novi začasni vladi, da je treba razpisati nove volitve ter takoj prirediti nova pogajanja med Nemčijo in Francijo glede bodoče usode Posarja, ki se mora združiti čimprej z Nemčijo. Francoska vlada je izjavila, da ostane vse pri starem, to je, da ostane Posarje še dalje v gospodarski in denarni uniji s Francijo.

Volitve v Franciji

Francoski ministrski predsednik Faure je dobil tudi parlamentarno bitko za Alžir. Ta zmaga je rešila Faurea, ne pa Francijo, ki ji z vseh strani leze voda v grlo. Ker zaradi strankarske razcepljenosti ni mogla sestaviti močne vlade, ki bi si lahko zavihala rokave in kaj naredila brez strahu, da bi čez noč padla, je Faure sklenil predlagati narodni zbornici, naj glasuje za svoj razpust ter za razpis novih volitev, ki bi bile že sredi decembra. Faure bo to dosegel, če bo parlament pripravljen podpisati svojo predčasno smrtno obsodbo in če se bo v tako kratkem času posrečilo spraviti pod streho nov pravičnejši volilni zakon.

TEDEN VAŽNIH diplomatskih dogodkov

Ta teden je bil v mednarodnem diplomatskem pogledu izredno živahen. Uvod v ta teden je bil obisk ameriškega zunanjega ministra Dullesa v Rimu. Dulles se je hotel prepričati o atlantski zvestobi italijanske vlade ter zvedeti za njeno stališče do vprašanj, ki so zdaj predmet mednarodnih razgovorov. Italija je za Zahod važna tudi zato, ker je edina trdna točka sredi nemirnih dogodkov na področju Sredozemlja (francoska severna Afrika, Ciper) ter na Srednjem Vzhodu. Poročajo, da so bili Dullesovi rimski razgovori zelo plodni tako za ameriško, kakor za italijansko vlado. Obiskal je tudi sv. očeta. Iz Rima se je Dulles v spremstvu zunanjega ministra Martina podal v Pariz, kjer se je v ponedeljek sešel s francoskim zunanjim ministrom Pinayem in britanskim zunanjim ministrom Mac Millanom, katerim se je pozneje pridružil še nemški zunanji minister Von Brentano. Govorili so o zadnjih pripravih za ženevsko konferenco štirih zunanjih ministrov. Zadnje priprave za sestanek s sovjetskim zunanjim ministrom Molotovom pa so trije zahodni zunanji ministri končali v torek na sejah Sveta Evropske zveze in Atlantskega sveta. V četrtek 27. oktobra se je pričela dolgo napovedana in težko pričakovana konferenca štirih zunanjih ministrov v Ženevi. Vse kaže, da se je prvotno navdušenje nad »ženevskim duhom« precej ohladilo. Zahod iskreno želi voditi miroljubno politiko, noče pa slediti Sovjetom, ki so si izmislili koekzistenco le kot odhiti za svoje priprave za nadaljnje osvajanje sveta. Zahod priznava, da mora tudi Sovjetska zveza dobiti vsa jamstva za svojo varnost, mora pa opustiti svoje načrte za razkrajanje in osvajanje svobodnih držav. Kaj bo potekala pogajanja, pa bomo potočali prihodnji teden.

MAROKO

V Francoskem Maroku počasi le izvajajo sporazum, sklenjen v Aixles-Bainsu. Francoska vlada je imenovala kronski svet, ta pa je naročil sestavo nove vlade nacionalističnemu prvaku Ben Slimanu. Ben Slimanova vlada bi se pozneje pogajala s Francijo. Najmočnejša maroška stranka Istiklal odklanja sodelovanje v novi vladi, dokler se njeni zastopniki ne bodo mogli svobodno pogovoriti z bivšim sultanom Ben Jusefom, ki se te dni vrne z Madagaskarja v Francijo.

„NOVI LIST“ in šole v Trstu

V Trstu gre na področju upravljanja slovenskih šol slabo. Tega nihče ne bo tajil, kdor hoče videti in slišati. Nekatere stvari se kar nočejo premakniti z mesta, čeprav so nujne in so zanje določeni roki. Dva, tri dni pred začetkom pouka še večina profesorjev ni vedela, na katero šolo bo dodeljena in ali bo sploh kam dodeljena; na imenovanja še sedaj čakajo vsi profesorji; nagrade komisijam za lansko in letošnjo maturo še sedaj niso izplačane. Hitro prihajajo samo negativni ukrepi. Med temi je tudi ukrep, s katerim je dr. Palamara kakih petnajst profesorjev z 20- do 40-letno prakso postavil glede plače med začetnike, na isto stopnjo kot visokošolce, ki se šele bližajo svoji diplomii. Opaža se tudi, da so znanstveno in pedagoško odlično kvalificirani profesorji potisnjeni na stranske tire. Splošno se čuti neko mučno neugodje. Resni šolniki vedo, kje tiči vzrok. Drugi pa iščejo krivce. Ker se pravih krivcev, katerih je več, ne upajo imenovati in grajati (ti imajo namreč moč ter bi se lahko maščevali), zato je treba zlititi jezo nad drugimi. In te druge je zadnji »Novi list« odkril v osehah raznih Kacinov in Miseritov.

KAKO SI LE UPAJO?

Kje najde »Novi list«, čigar idejni vodja in ustanovitelj dr. Engelbert Besednjak se je dvajset let skrival v Beogradu v senci monarhističnih in komunističnih padisih, moralni pogum, da komur koli na Tržaškem kar koli očita, ne vemo.

Kako so nastale in se razvijale slovenske šole na Tržaškem, dr. Besednjak ne more vedeti, ker se je kot rečeno tista vroča in viharina leta skrival v Beogradu. Tistih par desetih slovenskih profesorjev, ki delajo na slovenskih šolah od takrat do danes, pa se še dobro spominja vseh težav, katere so delali organizatorjem slovenskih šol številni razdiralni faktorji. Dr. Baraga je bil zaradi dela na tržaških slovenskih šolah v Ljubljani obsojen na smrt. Kacin in Miserit in še marsikdo drugi so v stolpcih »Prim. dnevnika« kar čez noč postali izdajalci, izvirki, zločinci, ker se niso hoteli ukloniti podiralcem. Organizirane so bile številne dijaške stavke in dejanski napadi na učitelje na deželi; širili so letake proti profesorjem, odklanjali so učbenike, šolsko kuhinjo in sploh ovirali razvoj šolstva, kjer so le mogli. To so delali tisti, ki so v septembru 1945 zagrešili najusodnejšo in najneumnejšo napako. Zavezniki so jih vabili na sodelovanje v državni upravi, a ti modri možje so odklonili vsako sodelovanje. Če bi bili Besednjakovim današnji pokrovitelji sodelovanje sprejeli, bi Slovenci danes imeli v Trstu odlične zastopnike na prefekturi, na občini in sploh v vseh državnih uradih. Bilingvizem bi ne bil noben problem več, ker bi bil lahko do potankosti izpeljan. Sploh bi bil Trst doživel bistveno drugačno usodo. Tako usodne očitne napake — ker je bila očitna, je tudi budasta — v vsej slovenski zgodovini ne najdemo. Iz tistih viharin časov je ostalo od slovenskega samo šolstvo; to pa je delo izdajalcev in zločincev ne pa brihtnih političnih glav iz znane tabora.

KDO JE GRADIL TEMELJE

V organizatorje slovenskega šolstva na Tržaškem in tudi na Gorškem, v razne Kacine in Miserite so takrat streljali z največjimi kanoni. Ne samo to! Prof. Miserit je dobil v prsu tudi nekaj resničnih krogel iz italijanskega revolverja dne 12. februarja 1947 v prostorih nižje gimnazije v ulici Lazzaretto Vecchio. Tam so pokale tudi resnične bombe. Tudi tega dr. Besednjak ne more vedeti, ker je, kot rečeno, sedel na varnem v Beogradu. Nečloveškim naporom organizatorjev in skrajni poztvornosti prvega kadra profesorjev se je posrečilo, da so šole prebile napade z raznih strani, da se niso zrušile, temveč se krepko razvijale. V oktobru 1945 so bile v Trstu tri srednje šole: nižja

(Dalje na 3. strani)

Vprašujete odgovarjamo

Katoliške kapele v Moskvi

V KG sem pred časom brala, da je nemški kancler Adenauer bil med svojim bivanjem v Moskvi pri sveti maši v privatni kapeli francoskega poslanstva v Moskvi. Nekaj drugi list je istočasno poročal, da je Adenauer bil pri sv. maši v katoliški cerkvi, ki je še edina v Moskvi. Zanima me, kako je pravzaprav z zadevo katoliških cerkev v Moskvi. A.B.

Odgovor: Sovjeti so kmalu po oktobrski revoluciji leta 1917 zaprli vse katoliške cerkve in kapele v Moskvi. To so pozneje razdelili z vsemi ostalimi cerkvami in kapelami katoliškega bogoslužja v vsej širni Rusiji. Vendar pa je v Moskvi sami ostala vedno odprta kapela sv. Ludovika, ki je v palači francoskega poslanstva. To je privatna kapela na prostoru, ki po mednarodnih zakonih uživa ekstrateritorialne pravice. Zato se je Sovjeti niso dotaknili.

Rajni predsednik Združenih držav Roosevelt pa je ob neki priliki dosegel od Stalina, da je dovolil tudi na ameriškem poslanstvu imeti posebno privatno kapelo in lastnega duhovnika za ameriško osebje katoliške vere. Tako imamo v Moskvi dve privatni katoliški kapeli. Toda z ameriško kapelico je bil vedno križ zaradi duhovnika, ki naj bi jo oskrboval. Vedno so Sovjeti delali težave glede tega. Tako se je lani moral posloviti od Moskve zadnji ameriški duhovnik, ki je opravljal službo božjo v tamkajšnji kapeli, ker so mu oblasti vzele vizum. Do sedaj pa nismo slišali, da bi sovjetske oblasti dovolile kakemu novemu ameriškega duhovniku vstop v Moskvo. Tako je na vsem obširnem sovjetskem ozemlju samo ena katoliška kapelica, kjer se masuje, in to je kapela sv. Ludovika na francoskem poslanstvu v Moskvi. In tu je bil Adenauer pri maši.

Slovanska nevarnost za Trst

Kaj naj si mislimo o bojzni tržaškega lista *«Vita Nuova»*, ki v štev. z dne 1. okt. 1. l. pravi o Trstu: *«Una città economicamente languente sarebbe facile preda del mondo slavo che la accerchia?»* A.B.

Brali smo članek, ki je zbudil vase zanimanje v *«Vita Nuova»*. Govori o izseljevanju mladih Tržčanov v Avstralijo in v druge prekomorske dežele. Avtorja skrbi ta pojav, ker se mu zdi, da zavzema vse prevelik obseg. Na ta način se bo Trst postaral, saj zapušča mesto najbolj in najbolj izkušeni delavci v cvetu let. Trst se bo z ozirom na prebivalstvo postaral in bi utegnil usihniti od starosti. In tak postaran Trst, kako bo mogel še naprej vršiti zgodovinsko nalogo, da na miren način zaustavlja slovansko prodiranje vanj? se vprašuje avtor.

Z ozirom na to Vam na vprašanje odgovorjamo prav na kratko:

1. List *«Vita Nuova»* in vse odgovorne činitelje v Trstu in v Rimu lahko upravičeno skrbi pojav izseljevanja iz Trsta, ker je res edinstven v tržaški zgodovini. To pomeni, da pristni Tržčani — domačini — nimajo zaupanja v bodočnost mesta, kljub posbnim fondom, ki jih obljublja rimska vlada. Vedo pač, da pomenijo ti fondi miloščno mesto, ki ne more več živeti od svojega dela. Tako mesto bo usahnilo.

2. Za obrambo italijanstva Trsta kličejo sedaj na pomoč Istrane. Ali kakšni bratitvi bodo ti, ki so že enkrat dezertirali?

Nekaj dni po Avstriji

Gradec, »mesto rož«, je drugo največje avstrijsko mesto, s slavno staro univerzo in močno industrijo.

Tja smo dospeli v soboto 27. avgusta zvečer. Mimo razsvetljenih obrežij Mure in skozi mesto smo šli v mladinski hotel.

Z ogledom smo začeli šele drugi dan. Ker je bila naša nedelja, smo stopili najprej k maši v mestno stolnico.

Zajtrkovali smo pa v kavarni v središču mesta. Tega ne pravim zato, ker je naš zajtrk morda imel kakšno posebno važnost, ampak zaradi kavarne. Avstrijske kavarne so nekaj, o čemer je treba brez dvoma spregovoriti besedo ali dve. Tihe, snažne, zelo udobne, domače: kdo se ne spominja njihovih mehkih naslanjačev, njihovih prijaznih oddelkov? In ako pomislimo na žalostno stanje goriških kavarin, si res ne moremo kaj, da se nam ne bi potožilo po kavnarnah sosednje Avstrije.

Saj je nekdo dejal, da se italijanstvo Trsta brani v Istri in ne v Stivanu.

3. Izseljevanje iz Trsta priča, kako prav so imeli oni, ki so vsa pretekla leta trdili, da Trst živi od svojega zaledja, ki je srednja Evropa in ne od Italiskega polotoka.

4. Glede slovenskega prodiranja v Trst je pa resnica ta, da so Slovenci živeli na ozemlju Trsta že 1200 let in da se je Trst širil na škodo slovenskega ozemlja in na Slovenci na škodo Trsta. Tudi sedaj se to ponavlja, samo da so včasih bili naši rojaki bolj odporni zoper raznarodovanje kot so danes. Postajajo mehkužni ali jih je zmešal mednarodni komunizem?

„Novi list“ in šole v Trstu

(Nadaljevanje s 1. strani)

gimnazija, realna gimnazija in trgovska akademija. Dr. Baraga in razni Kacini in Mizeriti niso ostali pri tem. Nekaj let pozneje je število srednjih šol naraslo na trinajst; med njimi je učiteljske in klasična gimnazija. Da da ustanovitev in ureditev srednje šole že v normalnih razmerah in prijaznem okolju veliko dela, bo priznal vsak razsoden človek. Koliko truda pa povzroči tako delo v neugodnih priklakah, sredi splošnega nasprotovanja, bo vedel le tisti, ki se je kdaj s tem ukvarjal.

KAJ JE BILO MOGOČE NAPRAVITI?

Motijo se tisti, ki mislijo, da je bilo delo lahko, da so odgovorni zavezniški oficirji komaj čakali, da podpišejo kak dekret o ustanovitvi te ali one slovenske šole, te ali one ugodnosti za Slovence. Treba se je bilo boriti za vsako šolo, za vsako službeno mesto, včasih celo za posamezne osebe. Ni govora, da bi razni Kacini in Mizeriti imeli v rokah kako splošno pooblastilo v obliki »carta bianca« za vse, kar se je tikalo slovenskih šol. Saj bi bilo preveč lušno, če bi razni Kacini in Mizeriti imeli tako moč, kakršno jim pripisuje novolistarski člankar. Šlo bi niš manj kot za zakonodajno oblast na rajnem STO. V tem primeru bi lahko kar ukazali generalu Aireyu ali Winteronu, naj podpiše tak ali tak zakon. Seveda bi potem lahko tudi včasih telefonirali v Beograd, v dvajsetletno začetnice dr. Besednjaka, nekako takole: »Halo, tov. Tito, sporočite, prosimo, svojim ljudem v Trstu, naj ga malo manj lomijo! Ali pa De Gasperiju v Rim: »Namignite, prosimo, krščanskim demokratom v Trstu, da so evangeljske besede veljavne in obvezne tudi v politiki! In Trumanu, ki se danes trdi, da se je vedno boril za samoodlobo narodov, bi lahko dali kak moder nauk za ameriške vojaške funkcionarje v Trstu.

KDO PA JE SEDAJ KRIV?

Med drugim je bilo takrat poskrbljeno za tako zvani ekonomski stalež, to je uvrstitev učiteljev in profesorjev v činovne stopnje, ki so jim šle po položajih in službenih letih, seveda z odgovarjajočo plačo. Ta stalež je dr. Palamara letos v oktobru odpravil. Kdo je kriv? Seveda spet razni Kacini in Mizeriti, ki so za ta stalež v okviru možnosti poskrbeli. Ni pa kriv dr. Palamara, ki ga je ukinil, kajti dr. Palamara ni varno dražiti z očitki: moč ima in ga ne smemo jeziti.

Ker smo prepričani, da tistega neresnega članka ni napisal kak poklicni šolnik, smo se malo živahneje obrnili na naslov »Novega lista« in njegovega ustanovitelja. Tudi smo menjaja, da je včasih zelo potrebno oživiti spomin na lepe čase, ki so kdove po čigavi krivdi minili brez pričakovanega sadu.

Vendar pa Gradec nima samo sijajnih kavarin: ima, poleg ostalega, tudi razne muzeje, med katerimi je zlasti važen Johanninum. Tu smo imeli srečo. V tem muzeju je namreč bila prav takrat razstava stare srbke zlatno-kovinske umetnosti, ki jo je priredil beogradska državni muzej narodne umetnosti. Razstava je obsegala dobo od 11. do 18. stoletja. Razstavljeni so bili izdelki najrazličnejših vrst: od uhanov, prstanov in zapetnic preko zaponk in skledic, pečatov pa vse do križev, relikviarjev in tetraevangelijev z bogato zlato vezavo, posuto z dragocenimi kamni. Vsega skupaj je bilo 157 predmetov iz zlata in srebra. Marsikatero delo nosi pečat mojstrstva; iz nekaterih pa se kaže kar nenavadna genialnost starosrbskih mojstrov. Ko smo nekaj dni kasneje v dunajskem umetnostnozgodovinskem muzeju (Kunsthistorisches Museum) videli neko Cellinijevo solnico ter jo primerjali z mnogimi starejšimi srbskimi izdelki, smo spoznali, da bi ti stari mojstri zaslužili mnogo večjo slavo kot Cellini.

Johanninum ima tudi precej zanimivo zbirko slik, zgodovinsko zbirko kleparskih izdelkov in nekaj zelo zanimivih reprodukcij grajskih dvoran iz 15. in 16. stoletja. To so velike, domače sobe z mogoč-

Zemlja spet kliče...

Komaj so se polja izpraznila, že kličejo na novo delo. Bregovi, rebri in ravnice so znova oživel. Zorati je treba nove brazde in tanje nasuti semena za novo rast. Kmetove roke se z vso močjo upirajo v pluzne ročice. Železna ostrina orje plodovite brazde, iz katerih bo rastle življenje. Ko bodo potegnili vetrovi preko Krasa, bo seme počivalo v njih, da s toplim soncem spomladi vzklje in dozori v blagoslovljen kruh.

„ŠAGRA“ V ABRUZZIH

V kraju, kjer se nahajam, kakor tudi v okolici so ljudje precej »bogaboječji«. Razen par ducatov priletnih žensk, ki so ob vsaki priliki vedno iste, se vsi skrbno izogibajo cerkve ter pridejo noter samo ob posebnih priložnostih, kot ob pogrebu znanca, sklepu procesije in slično. So pa tudi drugi, ki imajo že več »strahu božjega«, zato jih je videti v cerkvi samo štirikrat v življenju: dvakrat pridejo sami, to je za hirmo in poroko; dvakrat jih prinesejo, za krst in pogreb. Vendar bi jih človek užalil in tudi ujezil, če bi jim očitno, da niso dobri kristjani. Seveda so, toda na poseben, samo njim lasten način.

Ako vprašamo pri nas otroka na dan praznika, kdo je danes v vasi poglavitna oseba, bo odgovoril, da na dan birme je škof, drugič, da je farni patron, ali za procesijo Mati božja; ob zlati maši bo znal povedati, da slavljenec, ki obhaja obletnico itd. Tukaj je pa vse drugače. Naj bo ta ali oni praznik, obletnica, ena ali druga cerkvena ali svetna slovesnost, je vedno ista glavna osebnost, namreč moznar, (ne meznar, kakor bi se morda komu zdelo).

Že na lepah jih je opaziti. Ni glavna stvar red službe božje, pridige ali procesije. Najbolj vidno stoji, da bo streljanje poskrbela ta in ta slavna, že tolikokrat odlikovana tverda.

Navadno začnejo s streljanjem že jutraj zgodaj, nadaljujejo med dnevom, posebno opoldan in zvečer in še v noč. Posebno ponoči, okoli polnoči in kasneje se jim zdi streljanje sila imenitno. Človek se naenkrat zbudi iz spanja in povprašuje, kaj se je vendar zgodilo. Seveda take vrste zabava ni pogodu vsakemu, zato se je večkrat zgodilo, da so po nekod odšli vsi letovi-

nimi mizami in vabljevimi pečmi.

Muzej posveča astronomiji posebno sbo: v njej so zbrane zanimive in važne stvari iz zvezdoslovne preteklosti Grada: primitivni daljnogledi, merile kotov, stare, zaprašene in črvice knjige, ki razlagajo prav tako stare, zaprašene in črvice teorije. Tu imajo tudi koledar, ki so ga sestavili po Keplerjevih navodilih. Obsega dobo dve sto let in označuje vse važnejše dneve in vse cerkvene praznike vsakega leta.

Grški muzej upravičeno pripisuje tako važnost astronomiji: Gradec je mesto z veliko zvezdoslovno preteklostjo. Tu je živel od leta 1594 do septembra 1600 Janez Kepler, ki je bil med prvimi, ki so spoznali važnost Kopernikovih teorij in ki je s svojimi tremi zakoni postavil temelje za raziskavo težnostnega problema. Kepler se je jeseni 1600 umaknil iz Grada pred protireformacijo: bil je namreč protestant. Današnji Gradec se je s spominsko ploščo spomnil velikega zvezdoslovca. Postavili so jo na gostilno, kjer je Kepler preživel svoja graska leta. Gostilna se pa po njem imenuje Keplerkeller.

Naš prvi popoldanski obisk je veljal mestnemu parku. Gradec ni »mesto rož«

ščarji, ker jih je streljanje ponoči le preveč motilo.

Vsak kraj tekmuje z drugim, kdo bo več in močnejše pokal. Zgodilo se je nekoč, da sta se v neki vasi pripravila dva pirotehnikarja, ki sta oba hotela imeti pravico oskrbeti slavnostno streljanje. Ljudje niso vedeli, komu bi oddali, zato so sklenili, naj oba napravita poskus: kdor bo močnejši, bo dobil naročilo. Prvi je grmel, da bi delal lahko konkurenco letalcem med vojno. Pri poskusu drugega so pa v devetnajstih hišah vse šipe na oknih popokale. Ni treba posebej omeniti, da je dobil dovoljenje drugi, seveda s pripombo, naj pazi nekoliko bolj na šipe.

Ni mogoče razumeti, zakaj ljudem ugaja tak način »molitve«. Najbrž si mislijo: Nebesa so visoko, svetniki so že stari in tudi lahko malo gluhi. Kdo se bo zmenil, če bomo tiho ali tudi glasno v cerkvi molili. Ko pa tako močno zaropota, se bodo tudi v nebesih zdramil in povpraševali, kaj se je vendar zgodilo spodaj.

Lani na rožnovosko nedeljo so imeli v neki vasi priti večeru procesijo s kipom Matere božje. Da bi med procesijo molili, ni seveda nobenemu prišlo na misel, pač pa se je procesija nekje ustavila, postavili so kip na zid v dolinici med dvema hriboma z obrazom proti hribu in čakali. Po dolgem čakanju sem vprašal, kaj neki čakajo. »Streljanje vendar!« so odvrnili, in res je čez nekoliko časa začelo prav pošteno pokati, ravno nasproti kipu, da je Mati božja vse prav lepo videla in slišala. To je bila glavna točka procesije.

Pa koliko stane vsa ta stvar?

Že par tednov prej pobirajo od hiše do hiše prispevke za praznik. Tudi če si niso najpotebnjega, za »šestac« mora biti.

samo v besedi: ta park je jasen dokaz. Literati med nami so izsledili v parku spominski kip Prešernovemu učencu A. Grünu. Tu smo videli še nekaj za naše razmere neobičajnega: večerice in ptiči so popolnoma domači in jedo iz rok občinstva.

Nedaleč od parka je univerza, staroznana in svetovnoznana. Vkljub temu, da je bila nedelja, smo slučajno našli nekakega pedala (slugo), ki nam je odprl vrata počivajoče univerze ter nam razkazal centralno stavbo. Na graški univerzi sta predavala dva znamenita slavista: dr. Karel Strekelj, kraški rojak iz Gorjanskega pri Komnu, ki je uredil znamenito zbirko »Slovenske narodne pesmi«, in odlični raziskovalec stare cerkvene slovanščine profesor Vatroslav Oblak. Pa tudi drugi Slovenci so tu poučevali. Študirala pa sta v Gradcu pisatelj Janko Kersnik in goriški pesnik dr. Joža Lovrenčič in mnogo drugih.

Obiskali smo še grad, ki se dviga dobrih 100 m nad mestom. Zgrajen je na strmem, zelo kopastem griču. Na vrhu je stolp z uro (Uhrturm), grad in velik park. Grad nudi obiskovalcu široko in bogato panoramo: najprej je mesto s stolpi svojih cerkev, nato preproga hiš, periferija, tvor-

Včasih že majhne podružnice spravijo skupaj do sto tisoč in več lir. V večjih krajih seveda sorazmerno več. Za drugo bi ne dali denarja, tudi za popravilo cene ne, čeravno se večkrat zdijo zidovi kakor od miši oglodani sir. Toda kaj hočete! To ljudstvo pojmuje vero samo na ta način.

R.L.

PRIPOROČAMO VAM nekaj dobrih knjig

Na upravi »Katoliškega glasa« so na prodaj sledeče knjige:

Dr. Fr. Jaklič: *Friderik Baraga* (lir 1200): Do sedaj najboljši Baragov življenjski opis.

Dr. Gnidevec: *Mati našega Odrašenika* (lir 1000): Kdor se želi поблиže spoznati z Marijino veličino, naj seže po tej knjigi, ki je vsem dostopna in razumljiva.

Kraljestvo božje (cena 75 lir): Skrbno pripravljena in okusno opremljena revija, ki mora priti v vsako slovensko hišo.

M. Turnšek: *Od morja do Triglava* (lir 600): V tej knjigi se ti bo odkrilo bogastvo in lepota narodnih običajev primorskega ljudstva.

I. Ahčin: *Sociologija I. in II. del* (lir 1800): Na to temeljito delo, sestavljeno v težkih begunskih razmerah v daljni Argentini, smemo biti Slovenci s pravico ponosni.

M. Škerbec: *Krivda rdeče fronte* (lir 200): Tu je resnica o toliko opevani osvobodilni borbi.

Slikanica: *Dominik Savio* (lir 100): Zelo primerna in poučna knjiga za otroke.

Bessieres: *Puščava bo cvetela* (lir 500): Prijeto misijonsko branje za vse.

Vse te knjige lahko dobite tudi v Trstu, v ulici Risorta 3. Nekateri tudi v Katol. knjigarni v Gorici.

nice, polja in odzadaj gozdni griči.

Z gradu sta nas pregnala dež in mrak. Drugače res ne vem, kdaj bi se bili vrnili.

Ko smo se pod dežjem vračali, smo videli mestno opero, na žalost samo od zunaj.

*

Naslednjega dne nas je čakala pot na Dunaj. En kolega in ena kolegica sta bila mnenja, da bi onadva poskusila potovati z avtostopom, ostali pa naj bi dosegli prestopnico z vlakom.

Poskus je nadevse uspel. Prišla sta na Dunaj eno uro 35 minut pred nami, ki smo šli z vlakom. Vozila sta se v udobnih avtomobilih, mi pa smo se tlačili po vlaku s tridimi lesenimi sedeži. Našli smo se na južni postaji, kamor sta nas prišla vsa nasmejana čakati.

*

Tako so se začeli naši dunajski dnevi. Najprej smo šli na univerzo. Tu se je več kot sto let šolala vsa slovenska akademska mladina, tu so številni Slovenci postali kapacitete svetovnega slovesa. Univerza se jih je hvaležno spomnila in ovekovečila njihov spomin s spomeniki v atriju: tam so med drugimi postavljeni častni spominski kipi tudi sledečim Slovincem:

Z GORIŠKEGA

Smrt bivšega primarija goriške bolnice

V Vidmu je v četrtek 20. oktobra podlegel raku bivši dolgoletni primarij goriške bolnice pri Rdeči hiši, dr. Marij Rigoni. Šele letos v februarju je bil premeščen na novo mesto v Videm, kjer ga je napadla zavrtna bolezen, kateri je kljub vsji negi podlegel. Pokopali so ga v petek na goriškem pokopališču.

Seja pokrajinskega sveta

Na zadnji seji pokrajinskega sveta, ki se je vršila 15. oktobra, so odobrili več prispevkov raznim ustanovam in izvolili tudi po tri člane in tri namestnike v okrajne volilne komisije za dvoletje 1956-1957. Za goriški okraj je bil izvoljen za namestnika zobozdravnik dr. Igor Franko.

Nedeljski urnik na mejnih blokih

Med jugoslovanskimi in italijanskimi obmejnimi organi je bil pred kratkim dosežen sporazum glede urnika za prehod na mejnih blokih Solkan II. in v Šempetru.

Po tem sporazumu bosta omenjena bloka odprta ob nedeljah in praznikih za obmejni promet s prepustnicami do 22. ure, ob delavnikih pa za ta mesec do 19. ure, kakor je določeno za dvolastnike.

Kongres ACLI goriške občine

Delavska organizacija ACLI je imela v nedeljo 23. oktobra svoj kongres, katerega so se udeležili predsedniki in delegati 19 sedežev v goriški provinci. Otvoritveno besedo je imel goriški nadškof, ki je poudaril velezaslužno delo, ki ga je imenovana organizacija izvršila med delavci v zadnjih

ZANIMIVOSTI

Za mizo kima ...

Trdijo, da je malo zadremati po kosilu zelo koristno. Pol ure take dremavice v naslanjaču ali na divanu zaleže baje za cele tri ure spanja po polnoči. Poznal sem gospoda, ki ni skoraj nikdar spal (le nekaj ur vsako noč), a je bilo znano, da je tudi pri mizi naenkrat zadremal, pa če tudi je bil navzoč sam škof. Pa je bil vedno zdrav in vesel, čeprav poznan dremač. Zato je priporočljiv po kosilu vsaj kratek počitek v naslanjaču, kjer se komodno sprosti.

Novorojenček ugrabljen

Malo dete, staro komaj dva dni, je bilo ugrabljeno v San Francisco. Neutrudno ga je par dni iskala vsa ameriška policija, da bi ga vrnila obupanemu staršem. Končno so le našli izgubljenega dete s pomočjo nekega katoliškega duhovnika. Ugrabila ga je bila Betty Jean, žena nekega filipinskega časnikarja, iz želje po sinčku, po katerem je zaman hrepenela ves čas svojega zakonskega življenja. Nesrečnica se je sama predala policiji.

Poravnajte naročnino!

Stefanu, ki je trideset let (1863-1893) tu predaval fiziko; slavistu Miklošiču in matematiku Vegi. Med njimi je tudi kip velikega slovanskega filologa Vatroslava Jagić, ki je bil Hrvat. Kipi teh velikih mož so tu v družbi znanstvenikov, kot so bili Loschmidt, Boltzmann, Doppler, Freud, Goldschmidt. Njih imena najdemo zopet na častni tabli (Ehrentafel), ki je v glavnem atriju univerze: tam so z zlatimi črkami vklesana imena Kopitar, Miklošič, Stefan, skupaj s Kollárjem, Grillparzerjem, Littrowom, Boltzmannom, Machom in drugimi, da navedem samo nekatere imena.

Zal nam je bilo le, da smo obiskali univerzo poleti, to je, ko ni predavanja.

Z univerze nas je peljala pot mimo mestne hiše (Rathaus), parlamenta, v katerem se je več desetletij odločala tudi politična usoda Slovencev, in velikih muzejev skozi cesarski grad (Hofburg) k sv. Stefanu, dunajski stolnici.

Dandanes je sv. Stefan že popolnoma obnovljen. Med boji za Dunaj (v ofenzivi od 8. do 13. aprila 1945) so ga namreč Rusi, baje namenoma, precej poškodovali s svojimi topovi; marsikaj je zgorelo in marsikaj je bilo uničenega. Stefansdom

letih. Z lepimi besedami je vzpodbujal pričujoče k še večji delavnosti v dobrobit delovnega sloja. Udeleženci kongresa so izdali spomenico, v kateri so obljubili, da bodo vse svoje moči posvetili v dobrobit delavskemu sloju. — ACLI imajo svojo pisarno v Gorici v ulici Šeminario (v palači bivšega bogoslovnega semenišča). Na ta urad se brezplačno lahko obrnejo vsi delavci za nasvete in prošnje.

Dol

Naši fantje in moške se dnevno vozijo v Nabrežino, kjer so našli zaposlitev pri težkem delu v kamnolomu. Tako je delal v »Cavi Romania« tudi Danilo Frandolič, 41-leten posestnik od Mikolov. Na delo se je vozil z lambrato. V petek zjutraj pa ga je na poti doletela usodna nesreča; na ostrmem ovinku v Nabrežini je tako nesrečno zaletel v tovorni avto, da je še isti dan umrl v bolnišnici v Trstu zaradi težkih poškodb. V nedeljo popoldne je bil

S T R Ž A Š K E G A

Razstava umetnika in izumitelja

Milko Bambič, katerega poznamo kot ilustratorja slikanice Kolački, ki je izšla pred 20 leti pri Mohorjevi družbi v Gorici, in drugih otroških knjig, je te dni stopil pred tržaško javnost in razstavil v novi dvorani na stadionu Prvi maj pri Sv. Ivanu. Pravo odkritje za ljubitelje umetnosti so njegove perorisbe »Bedni ljudje«, ki so po originalnosti stila novost v slovenski umetnosti in se dajo primerjati s Tratinikovimi »Begunci«. Pestrobarna serija voščenk »S Krasac« pa bo zanimala tiste, ki si želijo okrasiti z deli domačega umet-

v Dolu pogreb ponesrečenca ob izredno veliki udeležbi ljudstva. Zelo je pretresla vaščane ta nesreča, ki je težko zadelo nekaj tako znano in spoštovano »Miklovo« družino. — Naše sožalje.

Sovodnje

V naši vasi smrt letošnje leto neusmiljeno žanje, zlasti med moškimi.

V soboto smo pokopali Mihaela Krašca, enega najstarejših Sovodencev, dobrega in vernega gospodarja. Naj počiva v miru, domačim naše sožalje.

Z velikim zanimanjem in zadovoljstvom opazujejo domačini in okoličani pri naši cerkvi urne delavce, kako obešajo lesene odre ob straneh zvonika. Kaj se je zgodilo? Uro postavljajo, čisto novo uro, katero smo tako željno pričakovali že veliko let. Zato smo hvaležni naši občinski upravi, ki je oskela potrebno uro naši vasi.

Tudi letos je na misijonsko nedeljo lepo uspela misijonska nabirka, kar pomeni, da se verniki zanimajo za katol. misijone in se zavedajo dolžnosti, da pomagajo tem modernim pionirjem katoliške vere med pogani. Tudi dvakratni srečlov je prinesel precej denarja v ta namen.

nika svoj dom. Bambič razstavlja tudi patente avtomatičnih svinčnikov in nekaterih strojev lastnega izuma. Poleg priznanj raznih domačih strokovnih zavodov so razstavljena tudi pisma nekega svetovnega podjetja, ki se zanima za njegove izume.

Maturanti na trg. akademiji

V jesenskem roku so opravili usposobljenostni izpit na Državni trgovski akademiji v Trstu naslednji dijaki: Begatec Adrijan, Carli Marijan, Cibiz Karel, Cinek Dorina, Guštin Ema, Košuta Vera, Margon Luisa, Sedmach Emil, Stocca Emil, Stofa Nikolaja, Sturman Nevja in Tomšič Karel.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Jožef Susič (Sussi), iz Klenja pri Šempetru, je dne 14. oktobra doživel sto let življenja. Niti za las ni upognjen in zdravega se čuti kot mladenič; vsak dan vstaja ob 5h in pomaga pri vsakdanjih opravkih v hlevu in hiši. Vidi brez naočnikov, spomin ima čudovito svež, le nekoliko naglušnejši. Ostal je nepismen.

Poročil se je leta 1881 z Marijo Franc iz Matajurja, s katero je imel sina in hčer, ki sta sedaj že oba umrla. Po smrti prve žene se je poročil v drugo in imel 6 otrok. Starejši sin Anton ima 65 let in živi na domu ter vodi gospodarstvo. Stoletni jubilej je zelo veren in pobožen; nikoli ne zamudi kršč. nauka in sv. maše. Bil je vedno trden kmetovalec in ni še nikoli od doma razen med prvo svetovno vojno, ko je bil kot begunec v nižji Italiji.

Zaljubljen je v svojo domačijo, v svojo vas, v svoje hribe. Vse proste ure presedi pred hišo in se kakor zamaknjen ozira po hribih naokoli, koder pozna vsako vasico, vsako stezo, vsak kostanj. Največjo privlačnost pa ima zanj Matajur, ki kraljuje nad Benečijo.

Vedno je vesel, duhovit, dovtipen, vedno je dobre volje. On sam pripisuje svoje dolgo življenje svojemu veselju značaju.

Njegovo stoletnico je praznovala vsa vas: pritrkavanje, slavloloki v Klenju, v ne-

deljo 16. oktobra pa slovesna maša v domači cerkvi sv. Antona Pušcavnik. Popoldne je bila zahvalna pesem Te Deum v župni cerkvi v Šempetru, kamor so ga pripeljali z avtom. Navzoč je bil župan z vsemi občinskimi odborniki, vojaške oblasti in okoliški duhovniki, njim na čelu domači župnik č. g. Venuti; ljudi pa več kot če bi prišel škof. Lepo ga je bilo videti, ko je ponosno korakal po Šempetru ob strani nekdanjega župnika 85 let starega kanonika msgr. Ivana Petričiča, s šopkom nageljnov na prsih, kakor novic.

Po južini v župnišču, katere so se udeležili navzoči zastopniki oblasti, je šel v kavarno med ljudstvo kakor mlad fant.

Nihče ne pomni tako lepega ljudskega praznika, kakor je bil jubilej našega stoletnega Jožeta. Želimo mu zdravlja in življenja do drugega stoletja.

ŠIRITE NAŠ LIST!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpea: trgovski L. 20, osmrtnice L. 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: Stanko Stančić
Tiska tiskarna Budin v Gorici

OBVESTILA

PRIHODNI TEDEN V GORICI. V sredo 2. novembra — na vernih duš dan — bo v stolnici sv. maša za rajne z govorom. — Zvečer odpade mesečna pobožnost za žene.

V petek 4. novembra ob 6h sv. maša pred izpostavljenim v stolnici; ob 7h pri Sv. Ivanu. Zvečer ob 8h ura čiščenja v stolnici.

V soboto 5. novembra ob 6h pobožnost prvih sobot v stolnici.

V NEDELJO 30. OKTOBRA OB 4.30 POPOLDNE PONOVI DEKL. MAR. DRUŽBA V GORICI

MISIJONSKO PRIREDITEV

S SREČOLOVOM VSTOP ZA DRUŽBENICE IN PRIJATELJE MISIJONOV SAMO Z VABILI.

S.K.P.D. Seja Slov. kat. prosv. društva, ki bi se morala vršiti dne 28. oktobra ob 8½ v društvenih prostorih na Placuti, je prenesena na nedeljo 30. oktobra ob isti uri.

PREDSEDNIK

„Daily Telegraph“ o Rusiji

Britanski konservativni dnevnik »Daily Telegraph« je objavil članek, v katerem med drugim pravi, da bi bilo za mir na svetu neobhodno potrebno, da Sovjetska zveza vrne svobodo zaslužnjem podložniškim državam v Vzhodni Evropi in se umakne na stare predvojne meje. To bi morale zahodne velesile zahtevati od Sovjetov na četvertni konferenci v Ženevi. Zahod bi moral seveda Sovjetom ponuditi primerna jamstva in protiusluge, ki bi odtehtale to sovjetsko žrtev. Če bi ne bilo protiuslug, bi Molotov preveč lahko našel način, da bi zahodne zahteve odklonili.

Žrtve malomarnosti

V znanem istrskem rudniškem središču Raši je bilo v bolnišnici več ljudi; ki so jim morali z Reentgenom preiskati želodec. V ta namen jim dajo piti znano belkasto tekočino — barijev sulfat. V Raši pa so jim po pomoči dali zelo strupen barijev sulfat. Zaradi tega so se zastrupili in kmalu je sedem ljudi v strašnih mukah umrlo, pet pa se jih je borilo s smrtjo. Ni znano, če se je teh pet oseb posrečilo ohraniti pri življenju.

Darilne pošiljke

naročajte pri specializirani tvrdki

CITRUS

IMPORT - EXPORT

TRST - Via Torrebianca 27 - telefon 2-44-67

Dobavljamo živež, tekstil, čevlje, porcelan, jedilni servis, pohištvo, šivalne stroje, hladilnike, pralne stroje, stroje za čiščenje prahu, radioaparate, bicikle, avtomobile, motocikle in sploh vse, kar se rabi v gospodinjstvu in gospodarstvu.

Obračajte se na nas s polnim zaupanjem in najsolidnejše vam bomo postregli!

dih pokosil v petih minutah in vstal od mize in podobno.

Iz mrtve preteklosti cesarskega stanovanja smo stopili v vedno živo sedanost Umetnostno zgodovinskega muzeja. Mislim, da je z akademskega vidika predstavljal obisk tega muzeja največji dogodek našega študijskega potovanja. Tu je zbranih precej umetnin svetovnega pomena: muzeja ne prištevajo zaman v krog velikih muzejev, kot so Louvre ali pa British Museum.

Z ogledom smo začeli pri severnih slikarskih mojstrih. Tu je največja zbirka slik Petra Bruegla (12 slik). Tako smo videli »Otroške igre«, »Pokol nedolžnih otrok«, »Kmetijsko svatbo«, »Kmečki ples«, »Boj med postom in pustom«: genialni čopič severnega mojstra je zajel v harve dušo flamskih kmetov in jo vtisnil v obraze svojim podobam: tu piskal s svojo dušo, tam pivec, ki hoče še piva, dragod zopet vesel obraz plesočega kmeta.

Počasi smo se ločili od Bruegla. V naslednji dvorani so nas čakale slike Rembrandta, Rubensa in Van Dycka. Muzejske dvorane so se nato razvijale dalje in dalje in neprenehoma se je moral ustavljati korak: Wallensteinov horoskop (zelo ak-

Nedelja, 30. 10.: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Vera in naš čas. — 12.00 Oddaja za najmlajše — D. Petkovšek: SIROTA JERICA. — 13.30 Glasba po željah. — 17.00 Slovenski zbori. — 20.30 R. Wagner: LOHENGRIN — 1. in 2. dejanje.

Ponedeljek, 31. 10.: 12.55 Igra vaski kvartet iz Doline. — 19.15 Mamica pripoveduje. — 20.30 Vokalni duet in harmonika. — 31.30 Koncert pianistke prof. Miree Sanein. — 22.15 R. Wagner: LOHENGRIN — 3. dejanje.

Torek, 1. 11. 11.19 Zbor Slovenske Filharmonije. — 12.00 Predavanje. — 13.30 Glasba po željah. — 16.00 Dramatizirana zgodba — N. Kuret: SMRT IN MOJNAR. 17.00 Operne duete pojeta sopranistka Ondina Otta in tenorist D. Pertot. — 19.15 Koncert pianistke Magde Rusy. — 21.00 Radijski oder — Dail Bronte: GLAS V VIHARJU, drama v 3. dejanjih.

Sreda, 2. 11.: 18.40 Koncert baritonista Marijana Kosa. — 19.45 Zdravniški vedež. — 20.30 Poje Zbor Slovenske Filharmonije. — 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti. — 22.15 Škerjane: 2. del kantate Sonetni venec.

Četrtek, 3. 11.: 9.00 Slovenski motivi. — 12.55 Jugoslovanski motivi. — 16.00 Dramatizirana zgodba — SVETI JUST. — 17.30 Ruske narodne pesmi poje sopranistka Kira Nedeljkovič. — 20.30 Vokalni tercet Metuljček. — 11.00 Dramatizirana zgodba — Wagner-Beličič: PAR-SIFAL.

Petek, 4. 11.: 11.00 Škerjane: 3. del kantate Sonetni venec. — 12.55 Slovenski motivi. — 13.30 Glasba po željah. — 16.00 Slušna igra — Shakespeare: OTELO, drama v petih dejanjih — igrajo člani Slovenskega narodnega gledališča za Tržaško ozemlje. — 19.15 Sola in vzgoja. — 20.30 Vokalni kvintet. — 21.00 Tržaški kulturni razgledi.

Sobota, 5. 11.: 12.55 Jugoslovanski motivi. — 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers. — 16.15 Kavarniški koncert orkestra Carla Pacchiorija. — 15.30 Pogovor z ženo. — 20.30 Kvartet Lisinski.

DAROVİ ZA SLOVENSKO SIROTIŠČE: Soročnice: v denarju 8200 lir: 720 kg krompirja, 6 kg pšenične moke, 5 kg fižola, 40 kg kornuze v storžih, 5 kg pšenice. — Rupa-Peč: v denarju 3000 lir: 560 kg krompirja, 30 kg kornuze v storžih, 10 kg fižola, 1 kg pšenične moke.

Bog povrni!

tualna zadeva: sedanost se ponižno vrača k astrologiji in alkimiji na grmadah sezganih »oprnikov«: v zlatu izdelana toaletna Franca I. in prav tako zlat »Frühstücksservice« Marije Terezije; doprsni relief kralja Matjaža; Cellinijeva solnica, ki smo jo že omenili; staroslovanski zlahtnokovinski izdelki iz Černovice (10. stoletja) in iz Zalezja (6. in 7. stoletja); izkopani ne grške, rimske, etruskanske kulture; staroegipčanske grobnice, papirusi, svete mačke, sveti ščurki in očrnele kraljevske munije: vse nas je vabilo, naj se ustavimo in si vse to ogledamo. S tem pa smo omenili komaj prilike in tudi tu le to, kar nas je posebno zanimalo.

Na stopnišču v prvo nadstropje nas je sprejel Tezejev boj s kentavrom (Canova). Nato zopet dvorane in dvorane dragocenih platen. Italijanski slikarstvo je tu bogato zastopano: Tizian (19 slik), Tintoretto (25 slik), Lotto (7), Raffaello Santi, Vasari, Correggio, Tiepolo, Caravaggio, Giordano... Tu so tudi Velazquezova dela in znani Davidov Napoleon. Manjkalo so Giorgionove slike: poslali so jih bili na beneško razstavo.

(Se nadaljuje)